

KNAB
gada
pārskats
2021

Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja priekšnieka uzruna

Jēkabs Straume

*Korupcijas novēršanas un
apkarošanas biroja priekšnieks*

Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam (turpmāk – Birojs) 2021. gads bija aktīvs un rezultatīvs. Neskatoties uz ietilgušo Covid-19 pandēmiju un tās ietekmi uz ikdienas darbu, Birojs pārskata periodā nosūtīja kriminālvajāšanas uzsākšanai 27 kriminālprocesus, kas ir augstākais rādītājs pēdējo piecu gadu laikā. Šajos kriminālprocesos Birojs rosināja uzsākt kriminālvajāšanu pret 45 fiziskām un piecām juridiskām

personām. Šis rādītājs skaidri iezīmē tendenci, ka fizisko personu pieļautās pretlikumīgās darbības nereti notiek juridisko personu interesēs.

Pārskata periodā Biroja uzsāktajos kriminālprocesos konfiscēti un ieskaitīti valsts budžetā 5,6 milj. euro, kā arī arestēti 8,46 milj. euro finanšu līdzekļi. Ievērojamie rezultāti apstiprina, ka Birojs sasniedz iepriekš izvirzīto mērķi – pēc iespējas konfiscēt noziedzīgi iegūtos līdzekļus, lai tos nevarētu izmantot citu noziedzīgu nodarījumu plānošanā un īstenošanā.

Biroja sekmīgi veiktajās pirmstiesas izmeklēšanās 2021. gadā prokurors vienojies ar septiņām personām par priekšrakstu par sodu, un šīm personām piespriesti naudas sodi vai piespiedu darbs. Savukārt tiesa lēmusi par 12 personām – 10 apsūdzētajiem piespriesta brīvības atņemšana, turklāt četrām no šīm personām piespriests reāls cietumsods. Vairākām personām piespriests arī papildsods, atņemot tiesības ieņemt amatus valsts un pašvaldības iestādēs. Prokurora un tiesas nolēmumi liecina, ka sods par noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu ir neizbēgams un kalpo kā preventīvs līdzeklis sabiedrībai.

Viens no Biroja darbības uzdevumiem ir uzraudzīt, vai valsts amatpersonas ievēro aizliegumus un ierobežojumus, kas tām noteikti likumā "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā". 2021. gadā Birojs sauca pie administratīvās atbildības 222 valsts amatpersonas, tām piemērojot naudas sodus kopsummā 40 365 euro. Savukārt par Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma un Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma normu pārkāpumiem Birojs piemēroja naudas sodus kopsummā 16 890 euro.

Korupcijas novēršanas jomā pārskata gadā Birojs ieguldīja darbu, gatavojot Korupcijas novēršanas un apkarošanas pasākumu plānu 2021.–2024. gadam. Plāna projekts tika nodots sabiedriskajai apspriešanai, un šajā procesā īpaši izceļama vairāku nevalstiskā sektora organizāciju aktivitāte, izsakot priekšlikumus un tādējādi piedaloties pretkorupcijas politikas veidošanā. Darbs pie šī apjomīgā un valstiski nozīmīgā plāna turpināsies arī 2022. gadā.

Pārskata periodā ļoti liela loma bija Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumentam, kas atbalsta Biroja projektu "Atbalsts trauksmes celšanas sistēmas izveidei Latvijā". Projekta ietvaros Birojs piesaistīja augsta līmeņa ekspertu un organizēja apmācības tiesībaizsardzības institūciju amatpersonām par finanšu izmeklēšanu un finanšu analīzi.

Tāpat finanšu instrumenta atbalstītā projekta ietvaros Birojs rīkoja vērienīgu sociālo kampaņu, kuras mērķis bija mazināt toleranci pret korupciju un veicināt sabiedrības iesaisti korupcijas gadījumu identificēšanā. Biroja aktivitāšu rezultātā 2021. gadā par ceturto daļu pieauga saņemto iesniegumu skaits un trauksmes cēlēju ziņojumu skaits, kā arī saņemts rekordliels ziņojumu skaits mobilajā lietotnē "Ziņo KNAB".

Birojs pateicas iedzīvotājiem par aktīvu iesaistīšanos, ziņojot par iespējamām pretlikumībām gan ikdienā, gan priekšvēlēšanu periodā. Birojs augstu novērtē sadarbību ar partneriem un partnerdienestiem gan Latvijā, gan arī ārvalstīs. Pateicos arī visiem Biroja darbiniekiem par pašatdevi un teicamu darbu 2021. gadā.

2022. gads Birojam būs īpašs – aprit 20 gadi kopš Biroja dibināšanas.

Novēlu mums visiem atskatīties uz padarīto, kritiski izvērtēt paveikto un izvirzīt nākamos mērķus, lai kopīgiem spēkiem turpinātu cīņu pret korupciju. Gods pār varu!

Rezultāti korupcijas novēršanā un apkarošanā

63

saņemti trauksmes
cēlēju iesniegumi

82

izglītošanas
pasākumi

10 011

izglītošanas pasākumu
dalībnieki

50

kriminālvajāšanas
uzsākšanai nodotas
personas

39

uzsākti
kriminālprocesi

5,6 milj.€

konfiscēti noziedzīgi iegūti
finanšu līdzekļi

27

kriminālvajāšanas uzsākšanai
nosūtītas krimināllietas

1 059

tiesību aktu projektos veikta
korupcijas risku analīze

57 255 €

piemērotie administratīvie sodi

1 833

saņemti ziņojumi

49 820 €

valsts budžetā iemaksāti
piemērotie administratīvie sodi

383

uzsākti administratīvo
pārkāpumu procesi

Satura rādītājs

Biroja priekšnieka uzruna	01
Biroja darbības vispārīgais raksturojums un prioritātes	05
Biroja darbības rezultāti korupcijas novēršanā	07
Pretkorupcijas politikas plānošana	07
Starptautiskā sadarbība	10
Izglītošana un sabiedrības līdzdalība	12
Biroja darbības rezultāti korupcijas apkarošanā	16
Kriminālprocesuālā izmeklēšana	16
Valsts amatpersonu darbības kontrole	21
Politisko partiju finansēšanas un priekšvēlēšanu aģitācijas kontrole	24
Personālpolitika un iekšējā kontrole	27
Biroja darbības stratēģijas izpilde	29
Budžeta līdzekļu izlietojums	34

Biroja darbības vispārīgais raksturojums un prioritātes

Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (turpmāk – Birojs) ir tiešās pārvaldes iestāde, kas atrodas Ministru kabineta pārraudzībā un pilda Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likumā noteiktās funkcijas korupcijas novēršanas un apkarošanas jomā, kā arī kontrolē politisko organizāciju (partiju) un to apvienību finansēšanas noteikumu izpildi un pārbauda, kā tiek ievēroti ierobežojumi priekšvēlēšanu aģitācijai, aģitācijai pirms tautas nobalsošanas, aģitācijai par likuma ierosināšanu un aģitācijai par Saeimas atsaukšanas ierosināšanu.

Biroja misija

” Mēs vēšamies pret korupciju ar likuma spēku un sabiedrības atbalstu, lai panāktu amatpersonām uzticētās varas godprātīgu izmantošanu valsts un sabiedrības interesēs.

”

Biroja struktūra

Biroja priekšniekam ir pakļauti trīs vietnieki:

- 1.** vietnieks izmeklēšanas darbību jautājumos, kura pārraudzībā ir Kriminālprocesuālo izmeklēšanu pārvalde (divas Izmeklēšanas nodaļas) un Administratīvi procesuālo izmeklēšanu pārvalde (Politisko organizāciju finansēšanas pārkāpumu izmeklēšanas nodaļa un Administratīvo pārkāpumu izmeklēšanas nodaļa);
- 2.** vietnieks operatīvo darbību jautājumos, kura pārraudzībā ir Operatīvo darbību pārvalde (divas Operatīvo darbību nodaļas) un Operatīvo darbību atbalsta pārvalde (divas Operatīvo darbību tehniskā atbalsta nodaļas);
- 3.** vietnieks stratēģijas un politikas plānošanas jautājumos, kura pārraudzībā ir Politikas plānošanas un komunikācijas pārvalde (Politikas plānošanas nodaļa un Komunikācijas nodaļa) un Stratēģijas pārvalde (Analītiskā nodaļa un Informācijas uzskaites nodaļa). Biroja priekšniekam ir pakļautas atsevišķās nodaļas (lietvedības, juridiskā, finanšu, nodrošinājuma, iekšējās drošības, personāla vadības un IT nodaļa), kā arī iekšējais auditors un padomnieks.

Biroja darbības prioritātes

Iepriekšējos pārskata periodos Birojs koncentrēja savus resursus, lai mazinātu valsts amatpersonu prettiesisku rīcību publiskajos iepirkumos un tiesu varas institūcijās, kā arī apkarotu politisko organizāciju (partiju) nelikumīgu finansēšanu. Balstoties uz mērķtiecīgas darbības rezultātā iegūto informāciju, Birojs secināja, ka arī 2021. gadā minētajās jomās ir saglabājušies augsti korupcijas riski, un savu darbību plānoja atbilstoši Biroja darbības stratēģijā **2020.–2022. gadam izvirzītajām prioritātēm:**

1.

Mazināt valsts amatpersonu prettiesiskas rīcības iespējamību ar publiskas personas mantu un finanšu līdzekļiem, t.sk. identificēt un izskaust koruptīvus noziedzīgus nodarījumus publiskas personas institūcijās, veicot mērķtiecīgas darbības šādās prioritārajās jomās:

- 1.1. finanšu sektorā;
- 1.2. tiesu varas institūcijās;
- 1.3. veselības aprūpē;
- 1.4. publiskajos iepirkumos:
 - a) Eiropas Savienības finansētajos projektos;
 - b) būvniecības nozarē;
 - c) Latvijas lielākajās pašvaldībās;
 - d) Rail Baltica projektā.

2.

Katrā Biroja izmeklētājā kriminālprocesā veikt paralēlo finanšu izmeklēšanu, lai identificētu, arestētu un konfiscētu noziedzīgi iegūtus līdzekļus.

3.

Piemērojot jauno politisko organizāciju (partiju) finansēšanas modeli, pilnveidot politisko organizāciju (partiju) finansēšanas uzraudzību.

4.

Stiprināt Biroja kapacitāti cilvēkresursu un materiālo resursu ziņā, uzlabojot un efektīvizējot Biroja analītiskās, operatīvās un izmeklēšanas spējas, novēršot un apkarojot koruptīvus noziedzīgus nodarījumus un kontrolējot politisko organizāciju (partiju) finansēšanas noteikumu izpildi.

Biroja darbības rezultāti korupcijas novēršanā

Pretkorupcijas politikas plānošana

Lai mazinātu korupcijas un interešu konfliktu, kā arī publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas riskus, Birojs izstrādā attīstības plānošanas dokumentu, informatīvo ziņojumu un tiesību aktu projektus, pastāvīgi veic tiesību aktu projektu un normatīvo aktu analīzi un sniedz priekšlikumus atbildīgajām institūcijām par grozījumu nepieciešamību normatīvajos aktos vai jaunu tiesību aktu projektu izstrādi, kā arī koordinē attīstības plānošanas dokumentu izpildi korupcijas novēršanas un apkarošanas jomā.

Izpildot Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likumā noteikto, Birojs pārskata periodā izstrādāja vairākus attīstības plānošanas dokumentus, informatīvos ziņojumus un tiesību aktu projektus.

2021. gadā Birojs izstrādāja plāna projektu "Korupcijas novēršanas un apkarošanas pasākumu plāns 2021.–2024. gadam" (turpmāk – Plāns) un apkopoja informāciju par Korupcijas novēršanas un apkarošanas pamatnostādņēs 2015.–2020. gadam (turpmāk – Pamatnostādnes) ietvērto uzdevumu izpildi, kā arī turpināja darbu pie Pamatnostādņu uzdevumu izpildes, kuri netika izpildīti iepriekšējos gados.

Plāns ir politikas plānošanas dokuments, kas iecerēts kā turpinājums Pamatnostādņēm un ietver Latvijas korupcijas novēršanas un apkarošanas politikas galvenos mērķus, rīcības virzienus, kā arī konkrētus pasākumus un uzdevumus to sasniegšanai. Priekšlikumus Plānam sniedza gan publiskas personas institūcijas, gan nevalstiskās organizācijas. Būtiski atzīmēt, ka Plāna izstrādē 2021. gadā tika iesaistīta arī sabiedrība – Birojs aicināja sniegt rakstiskus priekšlikumus un pēc tam rīkoja sanāksmes ar nevalstisko organizāciju pārstāvjiem, lai pārrunātu saņemtos priekšlikumus. Sabiedrības līdzdalības rezultātā Birojs saņēma un izvērtēja vairāk nekā 50 priekšlikumus no nevalstiskajām organizācijām, kā arī no vienas politiskās partijas. Lielāko daļu priekšlikumu par paredzētajiem pasākumiem korupcijas novēršanā un apkarošanā Latvijā nākamajos gados Birojs ņēma vērā vai ņēma vērā daļēji. Plāns 2021. gada 1. jūlijā izsludināts Valsts sekretāru sanāksmē. Par Plāna saturu saņemti 62 iebildumi un 33 priekšlikumi no 16 dažādām institūcijām. 2022. gadā turpināsies darbs pie Plāna saskaņošanas un iesniegšanas apstiprināšanai Ministru kabinetā.

Birojs pārskata periodā pieprasīja informāciju publiskas personas institūcijām par Pamatnostādņēs ietvērto uzdevumu izpildi. Paralēli Plāna izstrādei ir sagatavots informatīvā ziņojuma projekts "Par Korupcijas novēršanas un apkarošanas pamatnostādņu 2015.–2020. gadam īstenošanas ietekmes gala novērtējumu", kurā apkopota institūciju sniegtā informācija par Pamatnostādņēs ietvērto uzdevumu un pasākumu izpildi, kā arī sasniegtajiem rezultātiem sešos gados. Informatīvais ziņojums sniedz pārskatu par Pamatnostādņēs definēto piecu apakšmērķu un to sasniegšanai izvirzīto 15 rīcības virzienu īstenošanas gaitu, kā arī sasniegtajiem rezultātiem. 2022. gadā turpināsies minētā informatīvā ziņojuma starpinstitūciju saskaņošana, un paredzama iesniegšana Ministru kabinetā.

2021. gadā Birojs uzsāka darbu pie iespējamo grozījumu veikšanas Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likumā, paredzot stratēģiskās un taktiskās analīzes veikšanu kā pastāvīgu funkciju korupcijas novēršanā un apkarošanā, un politisko organizāciju (partiju) un to apvienību finansēšanas noteikumu kontroles izpildē.

Papildus Birojs uzsāka darbu pie iespējamo grozījumu izstrādes Kredītiestāžu likumā, lai Birojam, veicot taktisko analīzi, būtu tiesības iegūt informāciju par valsts amatpersonu veiktajiem finanšu darījumiem.

Tāpat 2021. gadā Birojs strādāja pie tiesiskā regulējuma pilnveides likumā "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā".

Kā būtiskākie norādāmi divi grozījumi, kas stājās spēkā 2021. gadā:

Grozījumi, kas precizē radnieku definīciju, nosaka konceptuāli jaunu ziedojumu pieņemšanas kārtību publiskas personas institūcijām, pienākumu valsts amatpersonas deklarāciju iesniegt arī Satversmes aizsardzības biroja direktoram, paplašina deklarācijā norādāmas informācijas apjomu, tajā iekļaujot ziņas par pusmāsām un pusbrāļiem, paredz komercdarbības ierobežojumus plašākam personu lokam, terminētu liegumu valsts amatpersonām pārstāvēt publiskas personas institūcijas intereses pret bijušo privātā sektora darba devēju, nosaka pienākumu valsts amatpersonai informēt par iespējamiem korupcijas gadījumiem, kas tai kļuvuši zināmi, pildot amata pienākumus, iesniegt informāciju, kas nepieciešama, veicot iekšējās kontroles pasākumus korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai iestādē, piešķir Finanšu izlūkošanas dienestam tiesības iepazīties ar publiski nepieejamās deklarācijas daļas informāciju.

Grozījumi ievieša funkcionālu mehānismu, lai noteiktu pienākumu politiskām amatpersonām (Valsts prezidenta padomnieks, Ministru prezidenta, Ministru prezidenta biedra, ministra, īpašu uzdevumu ministra biroja vadītājs, padomnieks, konsultants un palīgs) lūgt atļauju savienot valsts amatpersonas amatu ar citu amatu amatpersonai, kura to iecēlusi amatā, tādējādi novēršot iespējamus interešu konfliktus un ieviešot lielāku caurskatāmību politisko amatpersonu darbībā, kā arī novērst ētikas normu pārkāpumus vai kaitējumu tiešo pienākumu pildīšanai.

Birojs piedalījās likumprojekta "Grozījumi Krimināllikumā" (Nr.1211/Lp13) izstrādē par likuma papildināšanu ar jaunu 275.² un 275.³ pantu, paredzot kriminālatbildību par viltota sadarbaspējīga sertifikāta iegūšanu un glabāšanu un attiecīgi viltota sadarbaspējīga sertifikāta ieguvēja, glabātāja un izmantotāja atbrīvošanu no kriminālatbildības pie noteiktiem apstākļiem. Tāpat Birojs piedalījās likumprojekta "Grozījumi Krimināllikumā" (Nr.1230/Lp13) izstrādē par Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas Kukuļošanas apkarošanas starptautiskajos biznesa darījumos darba grupas Latvijas 2. fāzes novērtējuma ziņojumā ietverto rekomendāciju izpildīšanu. Birojs arī sniedza viedokli par grozījumiem Krimināllikuma 317., 318. un 319. pantos, kas stājās spēkā 2021. gada augustā.

Birojs piedalījās Veselības ministrijas vadītajā darba grupā, kura izstrādāja Vadlīnijas par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai privātās ambulatorajās ārstniecības iestādēs. No 2022. gada 1. janvāra privātajām ambulatorajām ārstniecības iestādēm, kuras sniedz valsts apmaksātus veselības aprūpes pakalpojumus vismaz piecos pakalpojumu veidos, ir pienākums ieviest iekšējo pretkorupcijas kontroles sistēmu. Lai veicinātu prasības izpildi, Birojs nodrošināja semināru privātajām ambulatorajām iestādēm par iekšējās pretkorupcijas kontroles sistēmas pamatprasībām.

2021. gadā izaicinājums bija Vienotā tiesību aktu projektu izstrādes un saskaņošanas portāla (turpmāk – TAP portāls) ieviešana. Birojs sniedza atzinumus par tiesību aktu projektiem, kas regulē TAP portāla darbību, izsakot iebildumus un priekšlikumus par Ministru kabinetā izskatāmo dokumentu saskaņošanas, iesniegšanas, virzības un izskatīšanas kārtību. TAP portāls darbu uzsāka 2021. gada septembrī, attiecīgi šobrīd Biroja izstrādātie tiesību aktu, informatīvo ziņojumu un attīstības plānošanas dokumentu projekti, kā arī atzinumi par citu institūciju izstrādāto tiesību aktu, informatīvo ziņojumu un attīstības plānošanas dokumentu projektiem tiek sniegti, izmantojot TAP portālu.

Pārskata periodā Birojs veica iespējamo korupcijas risku analīzi 1059 Valsts sekretāru sanāksei pieteiktajos tiesību aktu projektos un TAP portālā saskaņošanai nodotajos tiesību aktu projektos. Atbilstoši risku analīzē konstatētajam Birojs sniedza 139 pirmreizējos atzinumus par ministriju sagatavotajiem tiesību aktu projektiem, tai skaitā saskaņošanai (bez izsludināšanas Valsts sekretāru sanāksmē) saņemtajiem projektiem, izsakot gan konceptuālus, gan redakcionālus iebildumus vai priekšlikumus par tiesību aktu projektiem.

Starptautiskā sadarbība

Pārskata periodā Birojs kā vadošā pretkorupcijas iestāde nodrošināja līdzdalību dažādos starptautisko organizāciju pasākumos, kā arī pildīja Eiropas Padomes līguma “Par Pretkorupcijas starpvalstu grupas nodibināšanu” (turpmāk – GRECO) saistības, Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (turpmāk – OECD) Konvencijas par ārvalstu amatpersonu kukuļošanas apkarošanu starptautiskajos biznesa darījumos saistības, Apvienoto Nāciju Organizācijas (turpmāk – ANO) Pretkorupcijas konvencijas saistības, kā arī līdzdarbojās Eiropas Padomes noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas ekspertu komitejas “Moneyval” izteikto rekomendāciju izpildē un piedalījās aktivitātēs, kas saistītas ar Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzības pasākumiem.

Birojs kopā ar citām līdzatbildīgajām institūcijām pārskata periodā panāca būtisku progresu OECD Kukuļošanas apkarošanas starptautiskajos biznesa darījumos darba grupas (turpmāk – WGB) 3. fāzes novērtējuma rekomendāciju izpildē, sasniedzot un demonstrējot acīmredzamus rezultātus ārvalstu amatpersonu kukuļošanas krimināllietu sekmīgā izmeklēšanā un tālākā virzībā. OECD WGB atzina, ka Latvija ir pilnībā vai daļēji izpildījusi 35 no 44 izteiktajām rekomendācijām.

Birojs iesaistīja savus ekspertus starptautisko organizāciju procesos: Slovēnijas OECD WGB 4. fāzes novērtēšanā un OECD Pretkorupcijas tīkla veiktajā pilotmonitorēšanā Ukrainā.

Biroja amatpersona uzstājās 2021. gada OECD Globālā pretkorupcijas foruma pasākumā ar prezentāciju *“Corruption Prevention in Latvia and the Role of Awareness Raising”* un OECD SPIO (*Working Party of Senior Public Integrity Officials*) sanāksmē ar prezentāciju *“Innovative tools to implement public integrity in Latvia”*.

Birojs noslēdza trīspusējo sadarbības līgumu ar Lietuvas Īpašās izmeklēšanas dienestu un Polijas Centrālo pretkorupcijas biroju, kas paredz stiprināt sadarbību izmeklēšanas, informācijas apmaiņas, izglītības un pieredzes apmaiņas jomās, kā arī sagatavoja sadarbības memorandu ar Ukrainas Izmeklēšanas biroju.

Birojs sniedza informāciju Eiropas Komisijai par pretkorupcijas ietvara stiprināšanas progresu 2020. gadā, kā rezultātā Eiropas Komisija 2021. gada jūlijā publicēja Tiesiskuma ziņojumu par Eiropas Savienības dalībvalstīm, tostarp par Latviju, kurā apkopota dalībvalstu informācija par tiesiskuma stiprināšanu tiesu sistēmas, mediju plurālisma, pretkorupcijas un citu starpinstitucionālā līdzsvara jomā.

Birojs piedalījās ANO organizētajā Ģenerālasamblejas Speciālajā Pretkorupcijas sesijā, organizējot tematisko pasākumu *“Valsts pārvaldes integritātes veicināšana – reģionālā perspektīva”*, kurā piedalījās Polijas un Lietuvas pretkorupcijas institūciju pārstāvji, kā arī ANO eksperti. Atsevišķais pasākums veltīts starpvalstu pieredzes apmaiņai par pretkorupcijas pasākumiem, kas veicina valsts un pašvaldību institūciju godprātību.

Birojs izstrādāja un iesniedza trīs projektu pieteikumus Eiropas Savienības grantiem Pretkrāpšanas programmā (EUAF, iepriekš Hercule III programma) par kopējo summu 1 989 443 euro. Tāpat Birojs izstrādāja pieteikumu un saņēma apstiprinājumu 500 000 euro finansējuma piešķiršanai Eiropas Komisijas Strukturālo reformu atbalsta ģenerāldirektorāta Tehniskā atbalsta instrumenta *“Korupcijas novēršanas ietvara stiprināšanai Latvijā”* ietvaros.

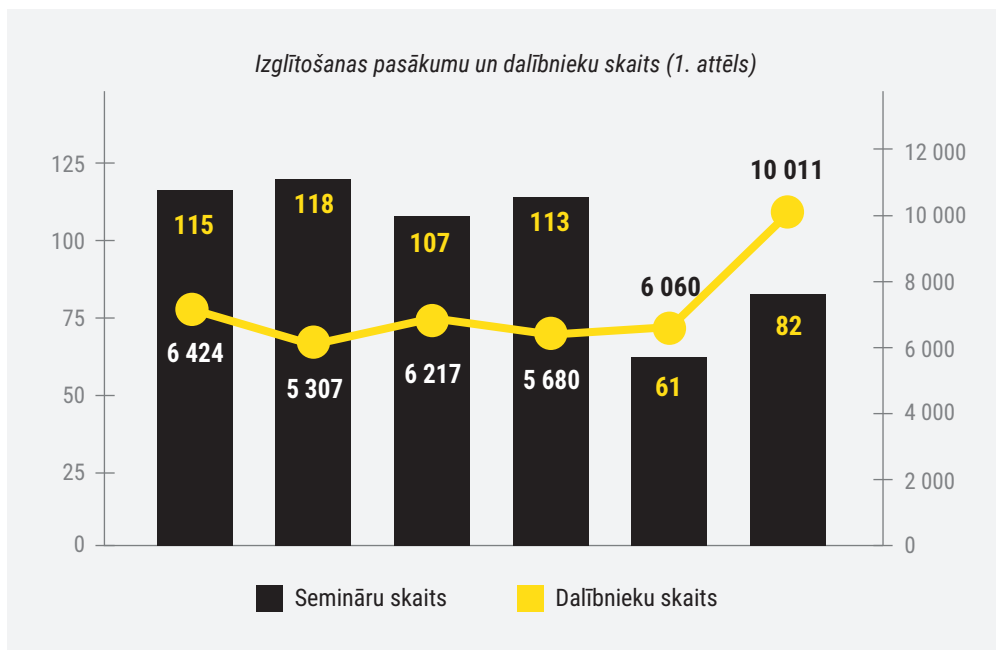
Sadarbībā ar Eiropas Komisiju un tās piesaistītajiem ekspertiem plānots pārskatīt likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" regulējumu atbilstoši starptautiskajiem standartiem un labajai praksei; izvērtēt pretkorupcijas iekšējās kontroles sistēmas regulējuma kvalitāti un izstrādāt metodoloģiju minēto sistēmu kvalitātes novērtēšanai; izstrādāt nacionālo korupcijas risku novērtēšanas metodoloģiju un korupcijas latentuma līmeņa novērtēšanas metodoloģiju.

Izglītošana un sabiedrības līdzdalība

Valsts amatpersonu un sabiedrības izglītošana

2021. gadā par pretkorupcijas, interešu konflikta novēršanas, publiskās pārvaldes ētikas, iekšējās kontroles korupcijas risku novēršanas un pretkorupcijas pasākumu plānu izstrādes jautājumiem Biroja amatpersonas organizēja un vadīja 82 izglītošanas pasākumus ar kopējo dalībnieku skaitu – 10 011. Biroja izglītošanas pasākumu un dalībnieku skaits ir atspoguļots 1. attēlā.

Pārskata periodā pieaudzis ārstniecības personu un veselības aprūpes iestāžu administratīvo darbu nodrošinošo personu, kas piedalījušies Biroja vadītajos izglītošanas pasākumos, skaits. Tas saistāms ar to, ka publiskas personas veselības aprūpes iestādēs arvien lielāka vērība tiek pievērsta efektīvas pretkorupcijas iekšējās kontroles sistēmas izveidei un darbības nodrošināšanai, tai skaitā izpildot normatīvajos aktos iestāžu vadītājiem noteikto pienākumu nodrošināt visu nodarbināto apmācības interešu konflikta un korupcijas novēršanas jautājumos. Tāpat pārskata periodā īpaša uzmanība pievērsta Biroja stratēģijā noteiktajās prioritārajās jomās nodarbināto izglītošanai, tai skaitā vadot seminārus Rail Baltica projekta vadībai un iepirkumu komisiju locekļiem, tiesu varas institūcijās nodarbinātajiem, pašvaldību deputātiem un augstākās administratīvās vadības amatpersonām, valsts kapitālsabiedrību valdes un iepirkumu komisiju locekļiem u.c.

2021. gadā Birojs sadarbībā ar "Sabiedrība par atklātību – Delna" un Valsts administrācijas skolu organizēja iestādes pirmo ideju hakatonu – "Pretkorupcijas datu hakatons". Pasākumā piedalījās 70 dalībnieki no dažādām valsts pārvaldes un pašvaldību iestādēm, kā arī privātā sektora, divu dienu garumā attīstot idejas un rīkus korupcijas risku identificēšanai.

Pārskata periodā Birojs īstenoja vairākas aktivitātes Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta jeb EEZ grantu atbalsītā projekta "Atbalsts trauksmes celšanas sistēmas izveidei Latvijā" ietvaros. 2021. gada augustā Birojs sarunu festivālā "LAMPA" rīkoja diskusiju "Ziņot vai neziņot? – tāds ir jautājums", kurā piedalījās Biroja, Finanšu izlūkošanas dienesta un Valsts policijas augstākā līmeņa vadība, kā arī pārstāvji no Norvēģijas Karalistes vēstniecības, Amerikas Savienoto Valstu vēstniecības Latvijā un antropoloģijas nozares.

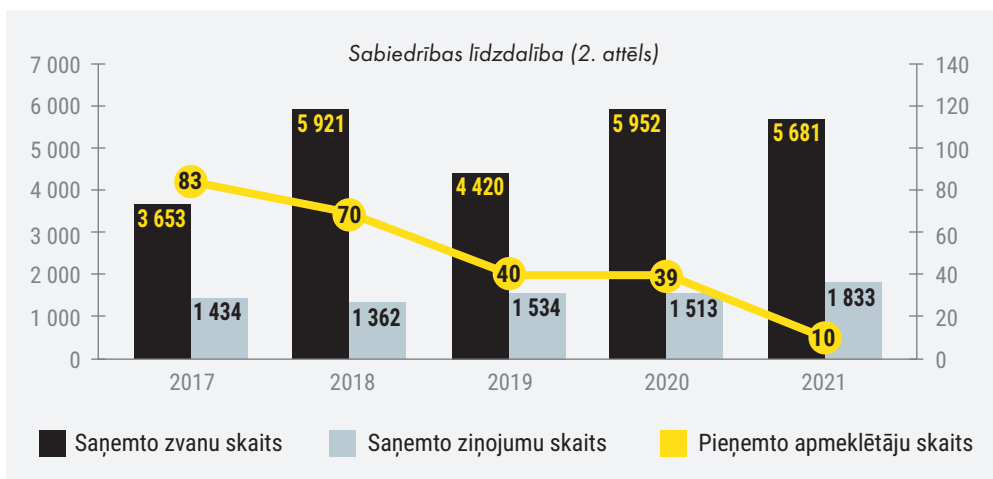
Tāpat projekta ietvaros Birojs gada izskaņā īstenoja sociālo kampaņu "Korupcijas aisbergs", un tās mērķis bija mazināt toleranci pret korupciju un veicināt sabiedrības iesaisti, ziņojot par korupciju un citiem latentiem noziegumiem.

Informējot sabiedrību par korupcijas attīstības tendencēm, atklātajiem korupcijas gadījumiem, kā arī par pasākumiem korupcijas novēršanā un apkarošanā, pārskata periodā Birojs publicēja 75 paziņojumus plašsaziņas līdzekļiem, kā arī 434 reizes nodrošināja dažādu formātu saziņu ar plašsaziņas līdzekļu pārstāvjiem.

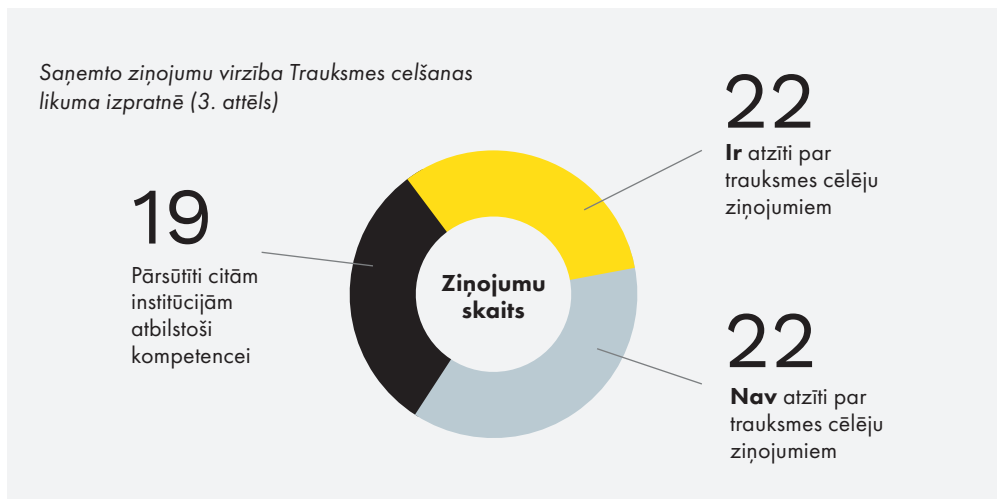
Pārskata periodā Birojs pievienojās valsts un pašvaldību iestāžu tīmekļvietņu vienotajai platformai, pārejot uz jauna dizaina un piekļūstamības prasībām atbilstošu tīmekļa vietni.

Birojā saņemto zvanu un iesniegumu skaits

Pārskata periodā Biroja lietvedībā kopā saņemti 1 833 ziņojumi, no kuriem 692 ziņojumi bija no fiziskām personām, 174 ziņojumi no juridiskām personām, 223 ziņojumi no valsts un pašvaldību iestādēm un 744 ziņojumi no anonīmiem iesniedzējiem. 2021. gadā mobilajā lietotnē "Ziņo KNAB" saņemti 292 ziņojumi. Birojā 2021. gadā pieņemti un uzklauti 10 apmeklētāji, kas ir četras reizes mazāk nekā 2020. gadā. Ievērojams apmeklētāju skaita kritums skaidrojams ar valstī ieviestajiem ierobežojumiem Covid-19 pandēmijas mazināšanai, taču vienlaikus pieaudzis Birojā saņemto ziņojumu skaits. 2021. gadā Birojā uz tālrunu numuru 6735 61 61 un uzticības tālruni 8000 20 70 saņemts kopumā 5 681 zvans. Birojā saņemto iesniegumu un pieņemto apmeklētāju skaits atspoguļots 2. attēlā.

Birojs ir viena no kompetentajām iestādēm, kurai trauksmes cēlējs var ziņot par iespējamo noziedzīgo nodarījumu vai likumpārkāpumu. 2021. gadā Birojā saņemti 63 ziņojumi, kas ir par 19% vairāk nekā iepriekšējā pārskata periodā (skat. 3. attēlu).

Sabiedriski konsultatīvās padomes darbība

Biroja Sabiedriski konsultatīvā padome (turpmāk – Padome) ir izveidota, lai nodrošinātu sabiedrības pārstāvju līdzdalību korupcijas novēršanas politikas veidošanā, īstenošanā un sabiedrības izglītošanā. Padomes uzdevums ir veicināt Biroja saikni ar sabiedrību, sniedzot rekomendācijas par aktuālajiem jautājumiem.

2021. gadā Birojs aizvadīja četras Padomes sēdes, un tajās tostarp aplūkoti šādi jautājumi: Padomes priekšsēdētāja un priekšsēdētāja vietnieka ievēlēšana; Biroja rezultatīvie rādītāji; projekta “Korupcijas novēršanas un apkarošanas pasākumu plāns 2021.–2024. gadam” izstrāde un virzība, sabiedriskās domas pētījuma rezultāti un sociālā kampaņa; Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas Kukuļošanas apkarošanas starptautiskajos biznesa darījumos darba grupas secinājumi par Latvijas progresu ārvalstu amatpersonu kukuļošanas apkarošanā, subjektīvie un objektīvie apstākļi Biroja izmeklētajos kriminālprocesos, t.sk. izbeigtajos kriminālprocesos, u.c. temati.

Padomes dalībnieki vienojās, ka jāturpina un jāveicina sadarbības attīstība, gan iespēju robežās biežāk organizējot padomes sēdes, gan plašāk nodrošinot informācijas apmaiņu, kā arī izmantojot publisko un privāto partnerību.

Biroja darbības rezultāti korupcijas apkarošanā

Atbilstoši Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likumā noteiktajam Birojs sauc valsts amatpersonas pie administratīvās atbildības un piemēro sodus par administratīvajiem pārkāpumiem korupcijas novēršanas jomā. Lai apkarotu politisko organizāciju (partiju) nelikumīgu finansēšanu, kā arī noziedzīgus nodarījumus valsts institūciju dienestā, kas saistīti ar korupciju, Birojs veic operatīvo darbību, resoriskās pārbaudes un kriminālprocesuālās darbības, kā arī sniedz palīdzību ārvalstīm procesuālo darbību veikšanā, ja tās ir saistītas ar korupcijas izmeklēšanu.

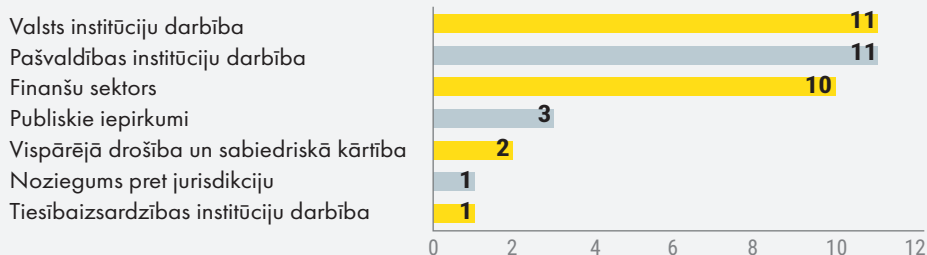

Kriminālprocesuālā izmeklēšana

Birojs 2021. gadā uzsāka 39 kriminālprocesus, no kuriem 15 uzsākti pēc Operatīvo darbību pārvaldes sniegtās operatīvās informācijas, trīs pēc personas iesnieguma, četri izdalīti no lietvedībā esošajiem kriminālprocesiem un pārējie no citiem informācijas avotiem. Pārskata periodā izbeigti 23 Biroja lietvedībā esoši kriminālprocesi.

2021. gadā saglabājusies iepriekšējos gados novērotā tendence, ka visvairāk kriminālprocesu Birojs ierosina saistībā ar prettiesisku rīcību valsts un pašvaldību institūciju darbībā. Nemainīga tendence saglabājas attiecībā uz noziedzīgiem nodarījumiem finanšu sektorā, savukārt publisko iepirkumu jomā salīdzinājumā ar iepriekšējo pārskata periodu ierosināto kriminālprocesu īpatsvars ir samazinājies uz pusi (skat. 4.attēlu).

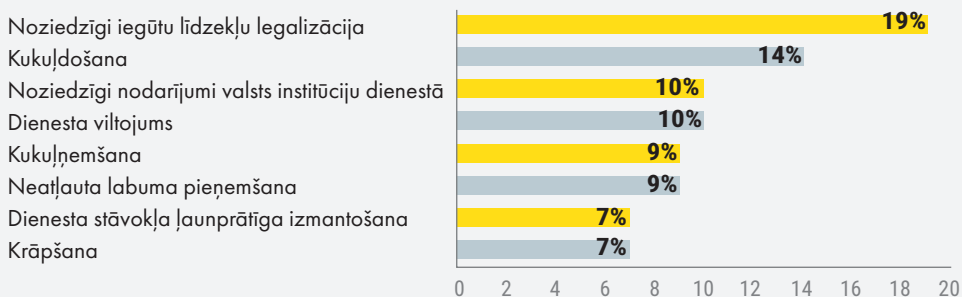
Uzsākto kriminālprocesu sadalījums pēc jomām (4. attēls)

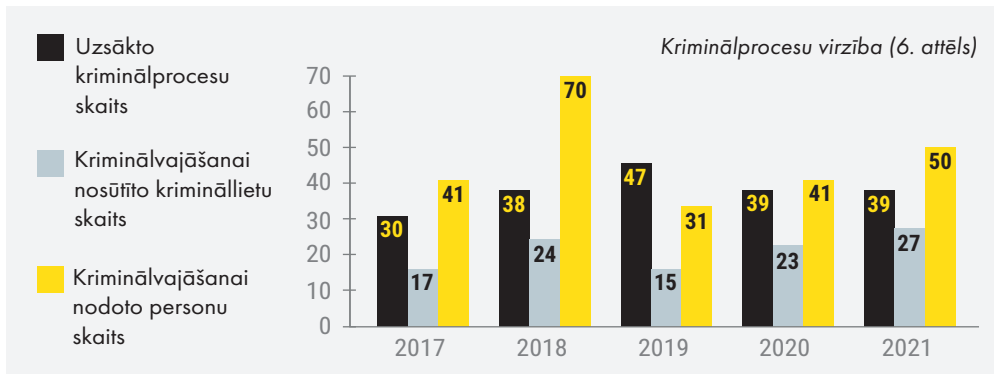
Secināms, ka pēdējos gados saglabājušies augsti riski saistībā ar valsts amatpersonu prettiesisku rīcību ar publiskas personas mantu vai finanšu līdzekļiem. Joprojām ir liels skaits kriminālprocesu, kas uzsākti pēc Finanšu izlūkošanas dienesta sniegtās informācijas saistībā ar ārvalstu amatpersonu noziedzīgu darbību rezultātā iegūto līdzekļu legalizāciju. 2021. gadā ceturtdaļa (10 kriminālprocesi) no Biroja uzsāktajiem kriminālprocešiem ir saistīti ar ārvalstu amatpersonu noziedzīgu darbību rezultātā iegūto līdzekļu legalizāciju, kuros uzturēti lūgumi atzīt mantu par noziedzīgi iegūtu un to konfiscēt valsts labā. Covid-19 pandēmijas ietekmes dēļ Birojs pievērta uzmanību arī medicīnas jomai, un 2021. gadā ierosināja kriminālprocesu pret medicīnas darbiniekiem par fiktīvas vakcinācijas un testēšanas faktiem.

Pārskata periodā visvairāk kriminālprocesu uzsākts par tādiem noziedzīgiem nodarījumiem kā noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācija un kukuļdošana, noziedzīgi nodarījumi valsts institūciju dienestā, dienesta viltojums, kukuļņemšana, neatļauta labuma pieņemšana, dienesta stāvokļa ļaunprātīga izmantošana un krāpšana (skat. 5. attēlu).

Ierosinātajos kriminālprocesos reģistrēto noziedzīgo nodarījumu veidi (5. attēls)

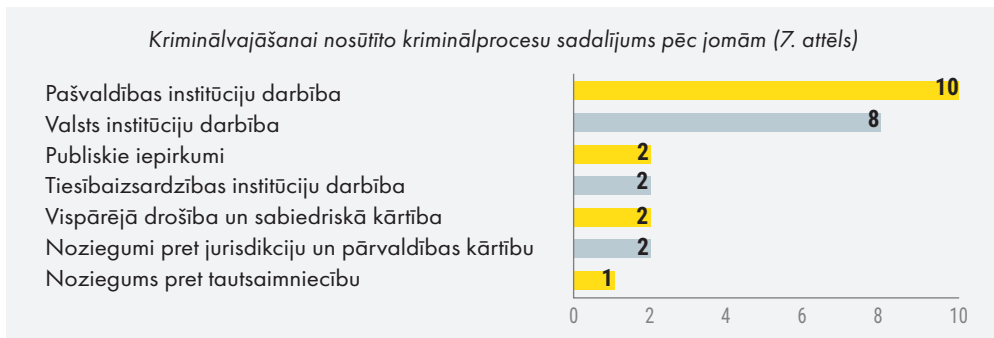

2021. gadā kriminālvajāšanas uzsākšanai prokuratūras iestādēm Birojs nosūtīja 27 kriminālprocesus, no kuriem trīs kriminālprocesi nosūtīti kriminālvajāšanai paātrinātā procesa kārtībā. Kriminālvajāšanai nodotas 45 fiziskas un piecas juridiskas personas. Pēdējo piecu gadu laikā tas ir lielākais kriminālvajāšanai nodoto kriminālprocesu skaits (skat. 6. attēlu).

2021. gadā rosināts saukt pie kriminālatbildības vidēji divas personas katrā Biroja izmeklētajā kriminālprocesā, kas norāda uz to, ka koruptīva noziedzīga nodarījuma plānošanā un izdarīšanā bieži līdzdarbojas un iesaistās vairāk nekā viena persona. Pēdējos gados strauji pieaudzis kriminālvajāšanai (piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanai) nodoto juridisko personu skaits, kas liecina par to, ka koruptīvie darījumi, kurus realizē fiziskās personas, notiek juridisko personu interesēs.

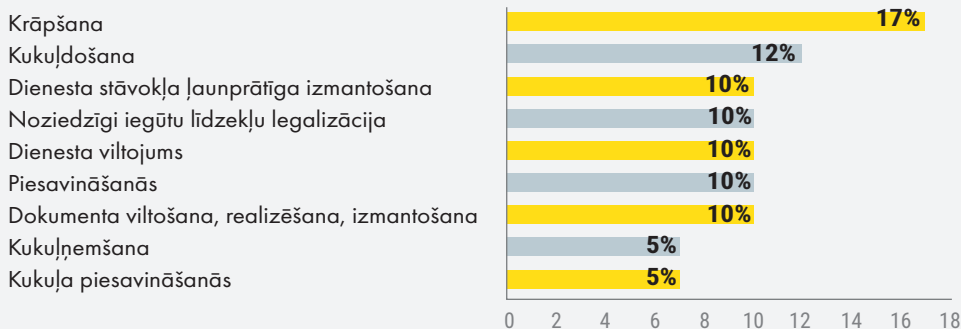
Pārskata periodā kriminālvajāšanas uzsākšanai biežāk nosūtīti tādi kriminālprocesi, kuros izmeklētas noziedzīgas darbības pašvaldību un valsts institūciju darbā un kuros pretlikumības visbiežāk īsteno valsts vai pašvaldību kapitālsabiedrību amatpersonas. Divos kriminālprocesos konstatētas koruptīvas darbības publisko iepirkumu jomā. Vienlaikus saglabājas tendence, ka Birojs, izmeklējot koruptīvus noziedzīgus nodarījumus, identificē gadījumus, kad personas uzglabā šaujamieročus vai municijas bez attiecīgas atļaujas, kā arī prettiesiski izmanto stratēģiskās nozīmes preces (skat. 7. attēlu).

Lielākā daļa kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīto kriminālprocesu uzsākti 2021. gadā (42%) un 2020. gadā (34%), kas norāda uz Biroja spējām efektīvi un samērīgā laikposmā veikt izmeklēšanu par iespējamiem koruptīviem noziedzīgiem nodarījumiem. No 2021. gadā uzsāktajiem 39 kriminālprocesiem pārskata periodā 11 kriminālprocesi nosūtīti prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai. No tiem viens tiek izmeklēts prokuratūrā, četros kriminālprocesos panākta vienošanās par prokurora priekšrakstu par sodu, un seši kriminālprocesi nosūtīti iztiesāšanai tiesām. Pārskata periodā uzsāktu kriminālprocesu vidējais izmeklēšanas ilgums Birojā bija trīs mēneši.

Visvairāk personu 2021. gadā rosināts saukt pie kriminālatbildības par tādiem noziedzīgiem nodarījumiem kā krāpšana, kukuļdošana, dienesta stāvokļa ļaunprātīga izmantošana, noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācija u.c. (skat. 8. attēlu).

Kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīto noziedzīgu nodarījumu veidi (8. attēls)

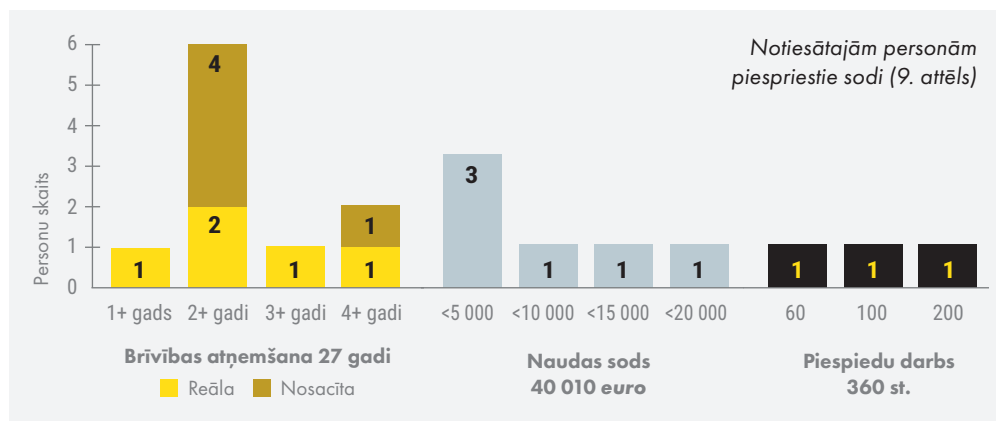
2021. gadā procesu virzītāju proaktīvas rīcības rezultātā, uzsākot procesus par noziedzīgi iegūtu mantu un veiksmīgi uzturot savu pozīciju tiesā, ar tiesas nolēmumiem par noziedzīgi iegūtu mantu atzīti finanšu līdzekļi gandrīz 5,6 milj. euro apmērā, un šie līdzekļi ir konfiscēti un ieskaitīti valsts budžetā. Vienlaikus pārskata periodā Biroja lietvedībā esošajos kriminālprocesos arestēti finanšu līdzekļi 8,81 milj. euro apmērā.

Pārskata gadā Biroja izmeklētajos un kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtītajos kriminālprocesos novērsta iespējama materiālo zaudējumu radīšana publiskas personas institūcijām 0,80 milj. euro apmērā un kukuļu nodošana valsts amatpersonām kopsummā 2,17 milj. euro apmērā.

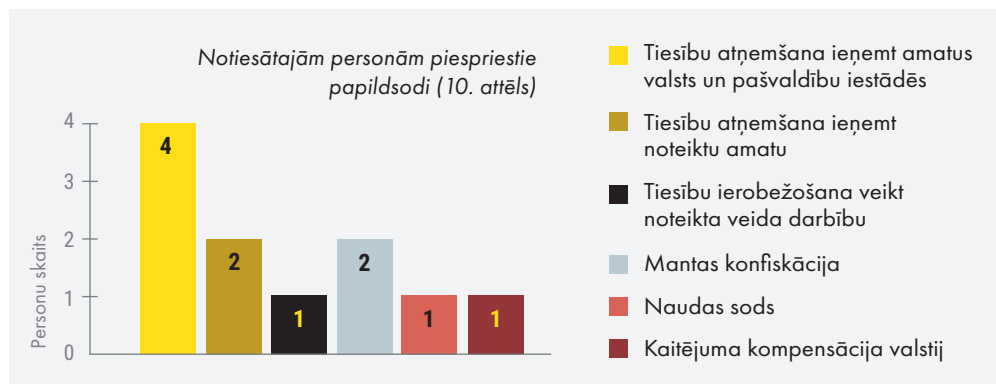
Pārskata periodā aizvien ir aktuāla valsts amatpersonu apdāvināšana jeb "piebarošana", kad fiziskas personas cenšas netieši ietekmēt un nodrošināt valsts amatpersonu labvēlību.

Jāatzīmē, ka viens Biroja ierosinātais kriminālprocess, kas uzsākts 2020. gadā un 2021. gadā nosūtīts prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai, pārskata periodā ir iztiesāts, piemērojot valsts amatpersonai 16 500 euro naudas sodu ar papildsodu – tiesību atņemšanu ieņemt amatu valsts pārvaldē uz diviem gadiem. Kriminālprocesa virzība no tā uzsākšanas brīža, tā izmeklēšana, nodošana kriminālvajāšanai, nosūtīšana tiesai un iztiesāšana ilga nepilnu gadu, kas norāda uz Biroja, prokuratūras un tiesas spēju izmeklēt un iztiesāt kriminālprocesus salīdzinoši īsā termiņā.

Pārskata periodā iztiesāti 17 Biroja ierosinātie kriminālprocesi, kuros septiņas personas vienojās ar prokuroru par priekšrakstu par sodu, 12 personas notiesātas un septiņas personas attaisnotas. Trim personām piespriests sods – piespiedu darbs, sešām personām piespriests naudas sods un 10 personām – brīvības atņemšana, no kurām četrām personām piespriesta reāla brīvības atņemšana (skat. 9. attēlu).

Papildsodi piespriesti 11 personām, un visbiežāk piespriestais papildsods ir tiesību ierobežošana un tiesību atņemšana ieņemt noteiktus amatus uz noteiktu laiku (skat. 10. attēlu).

Pārskata perioda beigās 35 kriminālprocesi tiek izmeklēti Birojā, astoņi kriminālprocesi ir nosūtīti kriminālvajāšanas uzsākšanai un tiek izmeklēti prokuratūrā, savukārt 82 kriminālprocesi pret 193 personām – iztiesāti tiesās.

Biroja amatpersonas 2021. gadā izskatīja 343 fizisko un juridisko personu iesniegumus, izvērtējot informāciju par iespējamiem noziedzīgiem nodarījumiem. Pārskata periodā uzsāktas 64 resoriskās pārbaudes, un pārbaucēju rezultātā 61 gadījumā pieņemts lēmums atteikt uzsākt kriminālprocesu, pārējos gadījumos iesniedzējiem sniegtas atbildes vai iesniegumi pārsūtīti atbilstoši kompetencei.

Pārskata periodā, veicot taktisko analīzi, Birojs ierosināja Finanšu izlūkošanas dienestam sasaukt 10 sadarbības koordinācijas grupas sanāksmes un, iesaistot taktiskās analīzes procesā kredītiestādes, identificēja amatpersonas, kuru darbībā tika saskatītas noziedzīga nodarījuma pazīmes. Privātās un publiskās partnerības rezultātā tika ierosināti trīs kriminālprocesu un divas resoriskās pārbaudes par nepatiesu ziņu norādīšanu valsts amatpersonu deklarācijās.

2021. gadā Birojā izpildei saņemti 28 ārvalstu tiesiskās palīdzības lūgumi no šādām valstīm: Ukraina, Lietuva, Polija, Mongolija, Šveice, Moldova, Rumānija, Nīderlande. 2021. gadā 30 tiesiskās palīdzības lūgumos izpilde ir pabeigta.

Lai nodrošinātu pierādījumu iegūšanu un nostiprināšanu Biroja lietvedībā esošajos kriminālprocesos, 2021. gadā Birojs sagatavoja 19 tiesiskās palīdzības lūgumus nosūtīšanai uz ārvalstīm. Lielākā daļa no tiesiskās palīdzības lūgumiem sagatavoti nosūtīšanai Eiropas Savienības dalībvalstīm.

2021. gadā Birojs sadarbībā ar Finanšu izlūkošanas dienestu, prokuratūru un pārstāvjiem no lielākajām kredītiestādēm izstrādāja dokumentu "Koruptīvu noziedzīgu nodarījumu indikatori un gadījumu analīze", kurā veikta konkrētu piemēru analīze un apkopotas pazīmes, kas var liecināt par korupciju un/vai korupcijas rezultātā iegūtu līdzekļu legalizāciju.

Valsts amatpersonu darbības kontrole

Lai nodrošinātu valsts amatpersonu darbību sabiedrības interesēs, novēršot jebkuras valsts amatpersonas, tās radnieku vai darījumu partneru personiskās vai mantiskās ieinteresētības ietekmi uz valsts amatpersonas darbību, Birojs kontrolē likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" izpildi, kā arī citos normatīvajos aktos valsts amatpersonām noteikto papildu ierobežojumu ievērošanu.

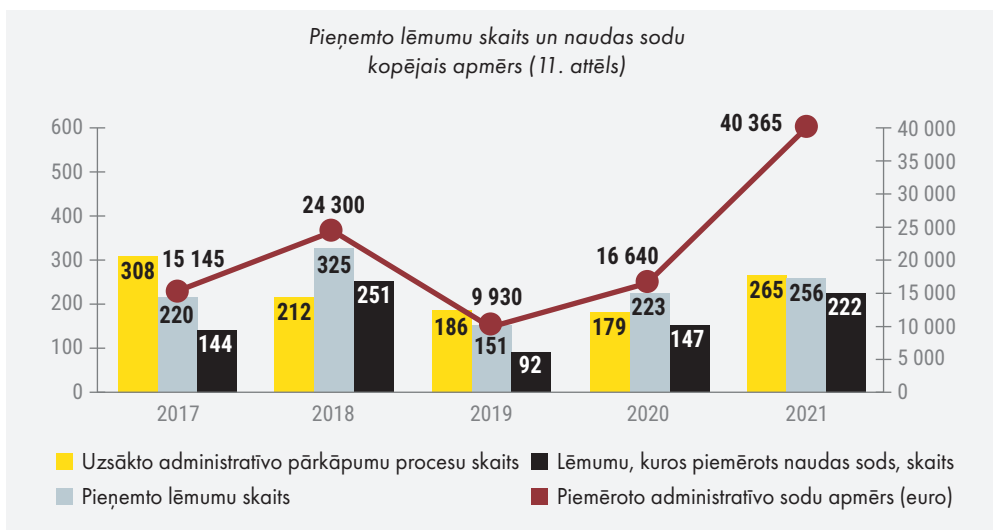
2021. gadā Birojs sniedza 136 rakstiskus skaidrojumus par likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" normu piemērošanu, tādējādi veicinot izpratni par minētajā likumā valsts amatpersonām noteiktajiem aizliegumiem un ierobežojumiem.

Pārskata periodā Biroja Administratīvo pārkāpumu izmeklēšanas nodaļa uzsāka 410 un pabeidza 419 resoriskās pārbaudes.

Izskatot iesniegumus un sūdzības par valsts amatpersonu iespējamo darbību interešu konflikta situācijā, vienlaicīgi pārbaudīta šo valsts amatpersonu deklarācijās norādītā informācija, lai konstatētu, vai valsts amatpersonas ir ievērojušas likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" noteiktos ierobežojumus, aizliegumus un pienākumus. Kopumā pārbaudīta 581 valsts amatpersona, izvērtējot 787 valsts amatpersonas deklarācijās norādītās ziņas.

Par likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" valsts amatpersonām noteikto ierobežojumu neievērošanu uzsāktas 265 lietvedības administratīvo pārkāpumu lietās, pieņemti 256 lēmumi, kā arī sagatavoti 56 lēmumi par atteikšanos uzsākt lietvedību administratīvā pārkāpuma lietā.

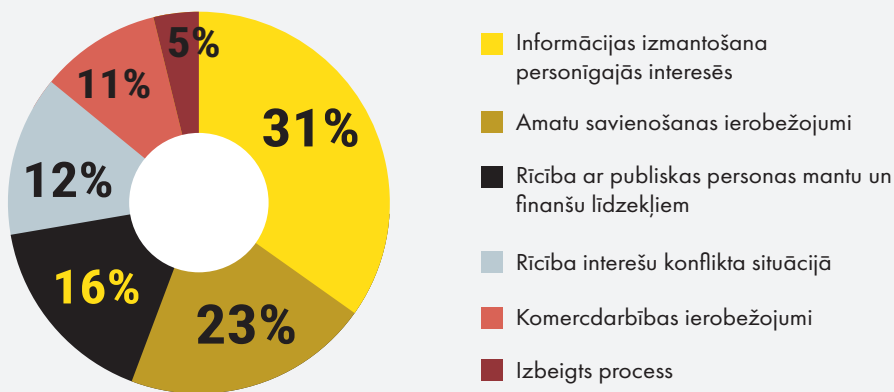
2021. gadā Birojs ar naudas sodu sodīja 222 valsts amatpersonas, kopumā piemērojot naudas sodus 40 365 euro apmērā. 20 valsts amatpersonām izteikts aizrādījums, un 14 gadījumos administratīvā pārkāpuma process izbeigts, konstatējot administratīvo atbildību izslēdzošus apstākļus (skat. 11.attēlu).

Pamatojoties uz Biroja pieņemtajiem lēmumiem administratīvo pārkāpumu lietās, 2021. gadā 215 valsts amatpersonas valsts budžetā iemaksājušas administratīvos naudas sodus kopsummā 37 345,00 euro. Gadījumos, kad pie administratīvās atbildības sauktā persona guvusi ienākumus vai mantiskus labumus, valstij radot mantiskā izteiksmē novērtējamu kaitējumu, Birojs pieņem lēmumu par līdzekļu atlīdzināšanu. Pārskata periodā Birojs pieņēma 21 lēmumu, lūdzot atlīdzināt valstij nodarītos zaudējumus par kopējo summu 29 506,57 euro.

2021. gadā būtiski palielinājās pārkāpumi saistībā ar valsts amatpersonu dienesta pienākumu pildīšanu pieejamās informācijas iegūšanu no datubāzēm, un šīs informācijas izmantošanu personīgajās interesēs (31%). Līdzīgi kā iepriekšējos gados, arī 2021. gadā biežāk konstatētie pārkāpumi bija saistīti ar valsts amatpersonas amata savienošanas ierobežojumu pārkāpumiem (23%) un valsts amatpersonu rīcību ar publiskas personas finanšu līdzekļiem un mantu (16%), skat. 12. attēlu.

Pieņemto lēmumu sadalījums pēc izdarītā pārkāpuma veida (12. attēls)

2021. gadā administratīvi sodītās personas apstrīdēja Biroja priekšniekam 30 lēmumus, kurus bija pieņēmušas Administratīvo pārkāpumu izmeklēšanas nodaļas amatpersonas. Biroja priekšnieks, pamatojoties uz saņemtajām sūdzībām, pilnībā atcēla divus Biroja Administratīvo pārkāpumu izmeklēšanas nodaļas pieņemtus lēmumus un četros gadījumos grozīja soda mēru. 14 gadījumos administratīvi sodītās personas pārsūdzēja tiesā Biroja priekšnieka pieņemtus lēmumus. Tiesa atstāja negrozītus 10 Biroja priekšnieka pieņemtus lēmumus, bet divus lēmumus atcēla.

Politisko partiju finansēšanas un priekšvēlēšanu aģitācijas kontrole

Birojs kontrolē politisko organizāciju (partiju) un to apvienību finansēšanas noteikumu izpildi un likumā noteiktajos gadījumos sauc vainīgās personas pie administratīvās atbildības, piemērojot sodu. Birojs apkopo un analizē informāciju par partiju iesniegtajiem gada pārskatiem, konstatētajiem pārkāpumiem to iesniegšanā un par normatīvajos aktos noteikto ierobežojumu neievērošanu. Birojs pirms Saeimas, Eiropas Parlamenta un pašvaldību vēlēšanām atbilstoši kompetencei kontrolē priekšvēlēšanu aģitācijas ierobežojumu ievērošanu, savukārt pēc vēlēšanām veic politisko organizāciju (partiju) un to apvienību iesniegto vēlēšanu ieņēmumu un izdevumu deklarāciju pārbaudi.

2021. gada 5. jūnijā notika Latvijas pašvaldību vēlēšanas, tādēļ pārskata periodā viens no Biroja prioritāriem uzdevumiem bija nodrošināt priekšvēlēšanu izdevumu apmēra un priekšvēlēšanu aģitācijas ierobežojumu ievērošanas kontroli. Tās ietvaros tika apstrādāti 3 200 saņemtie paziņojumi par noslēgtajiem līgumiem par priekšvēlēšanu aģitācijas izvietošanu, labdarības un sponsorēšanas pasākumiem, kā arī pasta izdevumiem. 2021. gadā tika apstrādāti 533 saņemtie paziņojumi par partijām piedāvātajiem reklāmas izcenojumiem pirms 2021. gada pašvaldību vēlēšanām. Vienlaikus tika organizēta partiju un trešo personu iespējamo priekšvēlēšanu aģitācijas kārtības pārkāpumu un slēpto kampaņu monitorēšana, kā arī sekots Biroja lietotnē “Ziņo KNAB” sniegtajām ziņām.

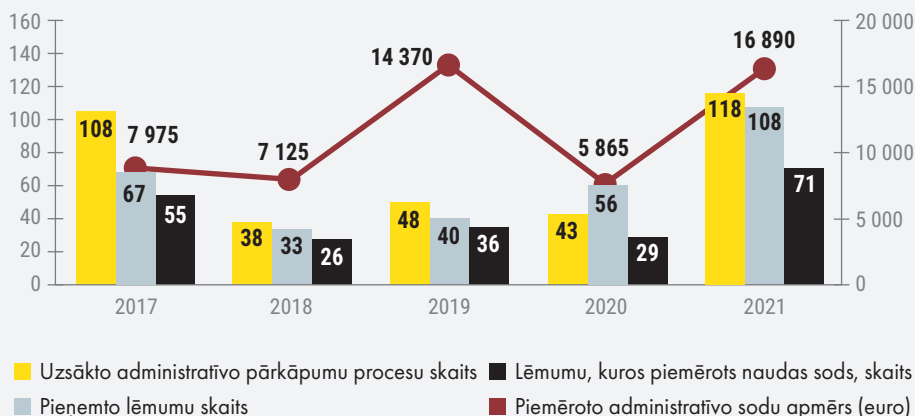
Lai nodrošinātu 2021. gada pašvaldību vēlēšanu drošu norisi priekšvēlēšanu aģitācijas periodā un vēlēšanu dienā, Birojs rīkoja tiešsaistes vebinārus reklāmas pakalpojumu sniedzējiem, reģionālajiem preses izdevumiem un aģitācijas veicējiem par priekšvēlēšanu aģitācijas perioda ierobežojumiem. Tāpat pārskata periodā sniegti 130 skaidrojumi par politisko organizāciju (partiju) finansēšanas jautājumiem un Priekšvēlēšanu aģitācijas likumā ietverto regulējumu.

Atbilstoši grozījumiem Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likumā 2021. gadā tika izmaksāts 4 531 492,50 euro valsts budžeta finansējums 10 politiskajām partijām. Pārskata periodā Birojs publicēja un pārbaudīja informāciju par politiskajām partijām veiktajiem 8405 ziedojumiem un biedru naudām kopsummā 1 486 344,06 euro apmērā, ņemot vērā Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likumā noteiktos papildu ierobežojumus un nosacījumus attiecībā uz politisko partiju finansējumu individuāli katrai partijai un kopējo partiju saņemto ziedojumu apmēru.

Veicot iesniegumu un sūdzību pārbaudes, kas saistītas ar iespējamiem politisko partiju finansēšanas un priekšvēlēšanu aģitācijas pārkāpumiem, 2021. gadā Birojs uzsāka 515 un līdz gada beigām pabeidza 459 resoriskās pārbaudes. Birojs saņēma un publicēja partiju 88 pašvaldību vēlēšanu ieņēmumu un izdevumu deklarācijas, 61 partijas 2020. gada pārskatus, kā arī uzsāka to pārbaudes. Vienlaikus 2021. gadā tika pabeigtas partiju 2019. gada finansējuma un 2019. gada pārskatu pārbaudes, kā arī 2020. gada Rīgas domes vēlēšanu deklarāciju pārbaudes.

Par Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma un Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma normu pārkāpumiem 2021. gadā Birojs uzsāka 118 administratīvā pārkāpuma lietas pret politiskajām partijām un citām juridiskām un fiziskām personām, pieņemot 108 lēmumus. Pārbažu rezultātā par konstatētajiem pārkāpumiem partijām un citām juridiskām un fiziskām personām Birojs pieņēma 71 lēmumu administratīvo pārkāpumu lietās par naudas sodu piemērošanu par kopējo summu 16 890 euro un pieņēma sešus lēmumus par finanšu līdzekļu atmaksāšanu valsts budžetā par kopējo summu 18 112,72 euro. Pēdējos piecos gados pieņemtie lēmumi ir atspoguļoti 13. attēlā.

Pieņemto lēmumu skaits un naudas sodu kopējais apmērs (13. attēls)

2021. gadā administratīvi sodītās personas 13 gadījumos apstrīdēja Biroja priekšniekam lēmumus, kurus pieņēma Politisko organizāciju finansēšanas pārkāpumu izmeklēšanas nodaļas amatpersonas. Biroja priekšnieks, pamatojoties uz saņemtajām sūdzībām, pilnībā atcēla trīs lēmumus un vienā gadījumā grozīja soda mēru. Administratīvi sodītās personas piecos gadījumos pārsūdzēja tiesā Biroja priekšnieka pieņemtos lēmumus, un ar tiesas spriedumu astoņi Biroja priekšnieka pieņemtie lēmumi tika atstāti negrozīti, nevienu no Biroja priekšnieka lēmumiem neatceļot un neizbeidzot lietu.

Pārskata periodā politiskās organizācijas (partijas) un citas juridiskās un fiziskās personas atbilstoši Biroja pieņemtajiem lēmumiem atmaksājušas valsts budžetā pretlikumīgi saņemto finansējumu 94 602,02 euro apmērā, kā arī brīvprātīgi valsts budžetā atmaksājušas finanšu līdzekļus 1230,02 euro apmērā un piemērotos naudas sodus 12 475 euro apmērā.

2021. gadā turpinājās darbs ar Elektronisko datu ievades sistēmu (EDIS), apzinot EDIS nepilnības un trūkumus tās funkcionalitātē un meklējot iespējamās nepilnību novēršanas risinājumus, lai nodrošinātu informācijas par dāvinājumiem (ziedojumiem), iestāšanās naudu, biedru naudu, vēlēšanu ieņēmumu un izdevumu deklarācijām un gada pārskatiem ievadi un publiskošanu.

Personālpolitika un iekšējā kontrole

2021. gada 31. decembrī Birojā bija 161 štata vieta, un no tām bija aizpildītas 142 vietas. Birojs nodarbina 55 vīriešus un 87 sievietes. Pārskata periodā Birojā dienesta tiesiskās attiecības nodibinājušas 11 amatpersonas, bet dienesta attiecības izbeigušas piecas amatpersonas.

Obligātās prasības pretendentiem dienestam Birojā noteiktas Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likumā. Papildus tam personāla atlases procesā valsts drošības iestādes pārbauda kandidātu atbilstību likumā „Par valsts noslēpumu” noteiktajām prasībām, lai amatpersona varētu saņemt speciālo atļauju pieejai valsts noslēpumam. Birojā nodarbinātajiem nodrošināta veselības apdrošināšana, nelaimes gadījumu apdrošināšana, pabalsti, kompensācijas un citu normatīvajos aktos paredzēto izdevumu segšana.

2021. gada 1. janvārī stājās spēkā grozījumi Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā un grozījumi Ministru kabineta 2013. gada 29. janvāra noteikumos Nr. 66 “Noteikumi par valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku darba samaksu un tās noteikšanas kārtību”, papildinot tos ar jaunu nodaļu,

kas regulē Biroja amatpersonu (darbinieku) mēnešalgas noteikšanas kārtību. Tā rezultātā tika veiktas izmaiņas Biroja amatpersonu un darbinieku mēnešalgas noteikšanas kārtībā, kas ir inovatīva visā valsts pārvaldē, proti, Biroja amatpersonu (darbinieku) mēnešalgas apmērs tiek noteikts, pamatojoties uz jaunu atlīdzības skalu, ņemot vērā amata vērtību (atbildības līmeni un sarežģītību), konkrētās amatpersonas (darbinieka) individuālās kvalifikācijas un kompetenču novērtējumu, kā arī bāzes mēnešalgas apmēru.

Pamatojoties uz to, ka 2021. gada 23. martā stājās spēkā Ministru kabineta 2018. gada 4. septembrī pieņemto noteikumu Nr. 556 “Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja nolikums” grozījumi, tika veiktas izmaiņas Biroja struktūrā – tika izveidota jauna pārvalde, nodaļas un ieviestas deviņas jaunas štata vietas.

Biroja amatpersonas 2021. gadā piedalījās 34 konferencēs, semināros, mācību un kvalifikācijas celšanas pasākumos par korupcijas novēršanu un apkarošanu, finanšu izmeklēšanu un analīzi, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un interešu konflikta novēršanu, publiskajiem iepirkumiem u.c.

Biroja amatpersonas devās astoņos komandējumos uz ārvalstīm dalībai konferencēs, dažādu starpinstitūciju un ārvalstu institūciju darba grupās, pretkorupcijas forumos, izstādēs, kā arī pieredzes apmaiņas braucienos.

Biroja amatpersonas regulāri tika informētas par aktualitātēm Covid-19 ierobežošanas jautājumos, koordinējot un organizējot drošības pasākumus slimības izplatības novēršanai Birojā. Biroja amatpersonām organizēta vakcinācija pret Covid-19 vīrusu.

Pārskata periodā Birojā veikti trīs iekšējie auditi par personu datu aizsardzību, partiju finansēšanas noteikumu izpildes kontroli un riska vadību. Lai veiktu atsevišķus uzlabojumus, auditu rezultātā Biroja struktūrvienībām izteikti 12 ieteikumi, no kuriem līdz 2021. gada beigām ieviesti četri ieteikumi. Sniegtie ieteikumi vērsti uz iekšējo procesu pilnveidošanu un efektivizēšanu.

2021. gadā tika saņemts iekšējā audita padomes atzinums "Atzinums par Biroja iekšējā audita 2020. gada pārskatu", kurā sniegts vērtējums – iekšējā audita sistēma ir izveidota un sekmīgi darbojas. Noslēgtās starpresoru vienošanās ietvaros nepārtrauktu audita procesa darba izpildes un kvalitātes uzraudzību no 2020. gada 2. novembra nodrošina Valsts kancelejas atbildīgā persona.

Biroja darbības stratēģijas izpilde

Pārskata periodā Birojs savā darbībā balstījās uz Biroja darbības stratēģijā 2020. –2022. gadam izvirzītajiem uzdevumiem un prioritātēm. Biroja darbības stratēģijas izpildes rezultātievi rādītāji ir apkopoti 1. tabulā.

Mērķis	Mazināt korupcijas izplatības līmeni	Paaugstināt valsts amatpersonu zināšanu līmeni par pretkorupcijas prasībām
Rezultāts	Uzlabojas Korupcijas uztveres indekss (vērtējums 100 punktu sistēmā, kur "100" nozīmē "korupcijas nav")	Realizējot zināšanu pārbaudes testus izglītošanas pasākumos, pieaug to valsts amatpersonu skaits, kas labi pārzina pretkorupcijas prasības
2018 izpilde	58	86%
2019 izpilde	56	87%
2020 izpilde	57	n/a
2021 plāns	61	88%
2021 izpilde	59	89%
Komentārs	Mērķis nav sasniegts, bet 2021. gada korupcijas uztveres indeksa Latvijas rādītājs salīdzinājumā ar 2020. gadu ir pieaudzis par diviem punktiem, sasniedzot 59 punktus no 100 un Latviju ierindojošot 36. vietā pasaulē (2020. gadā Latvija ieņēma 42. vietu).	Mērķis ir sasniegts. Attālinātās apmācības bija izaicinājums turpināt nodrošināt valsts amatpersonām pietiekami augstu zināšanu līmeni pretkorupcijas jautājumos.

Rezultatīvie rādītāji (1. tabula)

Mērķis	Atklāt un izmeklēt noziedzīgus nodarījumus		
Rezultāts	Konstatēti noziedzīgie nodarījumi	Biroja uzsāktu kriminālprocesu īpatsvars, kas nosūtīti kriminālvajāšanai un nav izbeigti prokuratūrā	Birojā uzsāktu kriminālprocesu skaits pēc Biroja Operatīvo darbību pārvaldes sniegtās informācijas
2018 izpilde	131	91,7%	17
2019 izpilde	56	100%	30
2020 izpilde	65	100%	10
2021 plāns	90	95%	15
2021 izpilde	115	75%	15
Komentārs	Mērķis ir sasniegts. Pārskata periodā Birojs pabeidza izmeklēšanu vairākās apjomīgās krimināllietās, kurās bija liels konstatēto noziedzīgu nodarījumu skaits.	Mērķis nav sasniegts. Pārskata periodā prokuratūrā ir izbeigti divi kriminālprocesi, ko Birojs ir nosūtījis kriminālvajāšanas uzsākšanai.	Mērķis ir sasniegts. Biroja Operatīvo darbību pārvalde sniedz lielu ieguldījumu kriminālprocesu vispusīgā un efektīvā izmeklēšanā, darbojoties izmeklēšanas grupās un pildot procesuālos uzdevumus kriminālprocesos, tajā skaitā nodrošinot speciālās izmeklēšanas darbības.

Rezultatīvie rādītāji (1. tabula)

Mērķis	Pieņemt likumīgus un pamatotus lēmumus politisko partiju finansēšanas kontroles jomā	Mazināt naudas lomu un ietekmi politikā
Rezultāts	Pārskata gadā spēkā atstāto Biroja lēmumu īpatsvars saistībā ar administratīvajiem pārkāpumiem un pretlikumīgu finanšu līdzekļu atmaksu, kas nav atcelti	Konstatētie pārkāpumi politisko partiju finansēšanā un aģitācijas veikšanā
2018 izpilde	100%	33
2019 izpilde	97,5%	40
2020 izpilde	98%	50
2021 plāns	98%	25
2021 izpilde	97%	108
Komentārs	Mērķis nav sasniegts. Pārskata periodā Biroja priekšnieks ir atcēlis trīs Politisko organizāciju finansēšanas pārkāpumu izmeklēšanas nodaļas priekšnieka pieņemtus lēmumus.	Ņemot vērā, ka 2021. gadā notika pašvaldību vēlēšanas, Birojs nodrošināja operatīvu gan priekšvēlēšanu aģitācijas, gan politisko partiju finansēšanas uzraudzību.

Rezultatīvie rādītāji (1. tabula)

Mērķis	Nodrošināt Biroja pieņemto lēmumu likumību un pamatošību valsts amatpersonu kontroles jomā	Veikt valsts amatpersonu kontroli interešu konflikta novēršanas jomā	
Rezultāts	Biroja pieņemto lēmumu īpatsvars saistībā ar administratīvajiem pārkāpumiem korupcijas novēršanas jomā, kas nav atcelti	Biroja pieņemtie lēmumi par likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" normu pārkāpumiem	Izvērtēto valsts amatpersonu deklarāciju skaits (valsts amatpersonu skaits)
2018 izpilde	99,08%	325	783
2019 izpilde	98,68%	151	473
2020 izpilde	98,7%	223	453
2021 plāns	98%	255	950
2021 izpilde	99%	256	581
Komentārs	Mērķis ir sasniegts. Pārskata periodā Biroja priekšnieks ir atcēlis divus Administratīvo pārkāpumu izmeklēšanas nodaļas priekšnieka pieņemtos lēmumus.	Pārskata periodā 31% no Biroja pieņemtajiem lēmumiem interešu konflikta novēršanas jomā bija par valsts amatpersonu prettiesisku rīcību, izmantojot informāciju personīgajās interesēs.	Mērķis nav sasniegts, bet salīdzinājumā ar iepriekšējo pārskata periodu par 28% ir palielinājies izvērtēto valsts amatpersonu deklarāciju skaits.

Rezultatīvie rādītāji (1. tabula)

Budžeta līdzekļu izlietojums

Birojam 2021. gadā piešķirtais valsts budžeta finansējums bija **8 016 438 euro**, tajā skaitā apstiprināti divi prioritārie pasākumi:

1 1 500 000 euro – Biroja amatpersonu un darbinieku konkurētspējīga atalgojuma ieviešanai;

2 35 000 euro – Biroja fiziskās drošības pasākumu ieviešanai un uzlabošanai.

Jauna politisko organizāciju (partiju) finansēšanas modeļa ieviešanai tika apstiprināti prioritārie pasākumi **4 531 493 euro** apmērā.

Papildus Birojs saņēma finansējumu no Tieslietu ministrijas pamatbudžeta programmas "Noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskācijas fonds" 489 028 euro apmērā, lai nodrošinātu Biroja izmeklēšanas darbību iespēju paplašināšanu. Lai turpinātu Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta 2014.–2021. gada perioda programmas "Atbalsts trauksmes celšanas sistēmas izveidei Latvijā" īstenošanu, Birojs saņēma papildu finansējumu 382 969 euro apmērā.

Budžeta līdzekļu izlietojums atspoguļots 2. tabulā, kura aizpildīta saskaņā ar Ministru kabineta 2010. gada 5. maija noteikumu Nr. 413 "Noteikumi par gada publiskajiem pārskatiem" pielikumu.

Budžeta līdzekļu izlietojums (2. tabula)

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	2020. gada faktiskā izpilde (euro)	2021. gadā	
			apstiprināts likumā (euro)	faktiskā izpilde (euro)
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	11 237 475	13 422 928	13 419 928
1.1.	dotācija	11 022 964	12 930 900	12 930 900
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	47	3 000	0
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	0	0	0
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	0	0	0
1.5.	valsts budžeta transferti	214 464	489 028	489 028
2.	Izdevumi (kopā)	10 989 368	13 525 819	12 629 976*
2.1	uzturēšanas izdevumi (kopā)	10 517 256	12 736 055	12 333 850
2.1.1.	kārtējie izdevumi	5 983 327	8 195 598	7 793 752
2.1.2.	procentu izdevumi	0	0	0
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	4 525 353	4 531 493	4 531 493
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	8 576	8 964	8 605
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	472 112	789 764	296 126

*T.sk. politikajām organizācijām (partijām) izmaksātais valsts budžeta finansējums 4 531 492,50 euro.

GODS PĀR VARU!

Korupcijas novēršanas un
apkarošanas birojs
Citadeles iela 1, Rīga, LV-1010

Ziņojumu centra tālrunis:

6735 61 61

Uzticības tālrunis:

8000 20 70

knab@knab.gov.lv

www.knab.gov.lv

Mobilā lietotne "Ziņo KNAB"

